

ה שוטר שיטב בחדר המדרגות, בבית מספר 93, ברחוב הנשיא בפרדסיץ, גירש את הילדים שהתקהלו סביבו, המשיך לקרוא בספר שהחזיק. שם הספר: תעלומת רצח.

פרט זה סימל, אולי יותר מכל, את התעלומה האופפת צדין את הרצח המיסתורי בפרדסיץ.

בידי המשטרה נמצאים אומנם שלושה עצורים החשודים ברצח, אולם ספק אם יעלה בידי החוקרים להמציא גנום חומר העשוי להרשיעם בדיון.

★ ★ ★

מכתב אנונימי

יזמיים לפני שנמצאה גופתו בתוך שלולית של דם, מצא שלום (סלים) דבי, 40, מכתב אנונימי, כתוב בעפרון, שהיה מונח ברישול על מושב המשאית הצבאית המצוייה ברשות.

כתב האלמוני בשגיאות כתיב בולטות: "ראיתי את אשתך מסתובבת ליד הירקון, בחברת גבר זר". הוא לא הסתפק במסירת אינפורמציה. "כדאי לך לעזוב אותה", הציע לדבי. יתכן שבדי היה עובר לסדר היום, שוכח את כל העניין כבר למחרת, אלמלא היו לו צרות עם אשתו החדשה ברטה, 35, אותה נשא לאשה שבועיים וחצי בלבד לפני מותו.

בשבוע שקדם לרצח קיבל דבי כמה קריאות טלפוניות במקום עבודתו, באחד מבטיי זה"ל. "אשתך בוגדת בך", סיפר האלמוני, "כדאי לך לשים עליה עין".

משום מה היה נדמה לדבי כי הקול האלמוני היה קול נשי, אולם הוא התקשה להעלות על הדעת מי מעוניין לסכסך בינו לבין אשתו.



שוטר במקום הרצח
"לא כדאי לך להתרגש"

בידיהם הוכחות כי פינחס ניסה לסכסך בין בני הזוג. אילו עלה בידי המומחים לכתביד לקבוע בחזות כי פינחס צבאח כתב את המכתב האנונימי, כי אז לא היה צורך במעצרים נוספים. בכך היתה מתמוססת חוליה חשובה במערכת ההגנה של צבאח, שטען כל העת כי מעולם לא ניסה לסכסך בין דבי ואשתו.

העובדה שהמשטרה מצאה לנחוח לעצור חשוד נוסף, מוכיחה שהגראפולוגים מתקשים לזהות את צבאח עם האדם שכתב את המכתב האנונימי.

פרט נוסף בגירסתו של פינחס צבאח עשוי לחזק את הסברה שהוא נפל קורבן לטעות מצערת או לעלילה זדונית. בניגוד לגירסתה של המשפחה השכולה, הטוענת כי לדבי מעולם לא היו אויבים או שונאים, סיפר צבאח בבית המשפט כי המנוח הסתכף, שלושה ימים לפני מותו, עם אדם המתגורר בקירבת מקום. אדם זה הוא, לפי דבריו של צבאח, פטיכופאט מסוכן.

הטענה הממשית היחידה, שנשמעה השבוע נגד צבאח, הייתה כי בידי נראו חתכים מחשודים. אולם החשוד טוען בתוקף כי חתכים אלה ניגרמו לו אחרי שעזר לתחנני לקשור חבילה, וכי אותו תחנני יכול להעיד על כך.

גם לגבי החשוד השני שנעצר השבוע, ברוך בכיר, מסתמכת המשטרה על שורה של טענות דומות. סיפר השבוע בבית-המשפט סמל ראשון מוריס קאלמרו, העוסק בחקירה: "החשוד בכור התגורר כמה חודשים בדירתו של המנוח, נאלץ לפנות את הדירה אחרי שבדי נשא אשה". המשטרה תנסה, כניראה, להוכיח כי בכור נטר לדבי איבה כמוטה, משום שנאלץ לפנות את דירתו.

לדיברי המשטרה, נתגלו גם נגד החשוד השני כמה

שלוש דקירות בצוואר



נרצח דבי
"אשתך בוגדת בך"

צילצולי הטלפון התכופים והמכתב האנונימי העכירו את רוחו. סיפר השבוע אחיו של שלום, מנשה דבי, 28, לכתב העולם הזה: "יזמיים לפני הרצח הייתי אצל אחי. הוא נראה מודאג ועצבני, שאלתי אותו מה קרה, אבל הוא לא סיפר לי דבר. רק אחר כך נודע לי מפי אשתו, כי באותו בוקר קיבל מכתב אנונימי".

ברטה ניסתה לשכנע את מנשה שלא יתיחס ברצינות לתוכנו של אותו מכתב. "אלמלא הייתי נאמנה לסלים לא הייתי נישאת לו", הסבירה.

דבריה שיכנעו את מנשה. "בואי גלך אל ההורים שלי ונספר להם על כל העניין", הציע. היא ענתה להצעה. כעבור שעה קלה הופיע בבית ההורים גם שלום. הוא החזיק בידו את המכתב, הראה אותו לנוכחים. "מי עשוי לכתוב מכתב כזה?" שאל.

למנשה לא היה הרבה ספיקות. "אני משוכנע שזה פינחס", קבע הוא בבטחון, הציע לאחיו לפנות למשטרה, לבקש את עזרתה בגילוי האלמוני. שלום דבי קיבל את ההצעה, התכונן לצאת, אבל אשתו התחננה בפניו שלא יעשה זאת. "לא כדאי לפנות למשטרה", אמרה היא, לדברי מנשה, "לא כדאי לך להתרגש מעניין כה פשוט".

הסברה של מנשה, שכבר ברגע הראשון חשד בפינחס, קיבלה עתה, לדבריו, ביסוס יתר. יודעת שברטה מחבת את פינחס, סיפר, "וכששמעתי שהיא מתנגדת להביא את העניין לידיעת המשטרה, כבר לא היה לי שום ספק שזה הוא".

על מנת להרגיע את בעלה, הציעה לו ברטה להשאר עימה כמה ימים בבית הוריו, עד שהעניין ישכח מליבו. אך הוא דחה את ההצעה בתוקף. "אין צורך בכך", קבע.

"הוא לא היה נרצח אילו היה נשאר אצלנו לכמה ימים", קונן השבוע האב השכול, במורטל את שערות ראשו.

★ ★ ★

ביטויים מעזיבים

פינחס ("פילציץ") צבאח, 25, היה אורח קבוע בביתם של שלום וברטה. הצעיר השחרחר, בעל הקומה הממוצעת, נהג לבקר אצלם לעיתים קרובות, לא נמנע מבקורים גם כשבדי נעדר מביתו. ביקורים אלה לא מצאו חן בעיני מנשה, שנטר לו איבה לזוהתה.

סיפרה השבוע ברטה דבי: "פינחס לא מצא חן בעיני מנשה, והשניים היו מסוכסכים ביניהם".

הסיבה לסיכסוך: איבון, 17, בתה של ברטה מנישואין קודמים. פינחס ניסה לחזר אחריה, אך נידחה על-ידה. "הוא נמוך ומכוער", נימקה את סירובה לצאת עימו. מנשה, לעומת זאת, הצליח יותר, יצא בחברתה מספר פעמים, אך חשש כל העת מפני פינחס, שהתחרה עמו על ליבה של איבון.

היה זה, על-יכן, טבעי, שכאשר נתגלתה גופתו של שלום דבי ללא רוח חיים, מיהר אחיו לטפול את האשמה על יריבו. המש דקות לאחר שנודע לו על מות אחיו, קבע מנשה בחזות כי פינחס צבאח רצח אותו. ואומנם, שני פרטים בהתנהגותו של פינחס ניראים תמוהים.

כמה ימים לפני מותו, יצא שלום דבי לחפש את אשתו בחורשה ליד הירקון, כפי שיעץ לו האלמוני שטילפן אליו באותו בוקר. פינחס הצטרף לחיפוש, לדברי מנשה דבי, הטוען בתוקף כי כבר באותו יום התכונן הוא לשים קץ לחייו, להטמין את גופתו באחת החורשות, או להשליכה אל המים.

אביו של שלום, אליהו דבי, 70, הטוען אף הוא בתוקף כי פינחס צבאח רצח את בנו, סיפר השבוע כי ביום הרצח המתין פינחס לשלום, סמוך למקום שבו נהג שלום להמתין למכונית שתאסוף אותו.

אם גירסה זו תתאמת, יצטרך צבאח להסביר לחוקריו לשם מה חיכה באותו בוקר לשלום דבי.

בני משפחתו של המנוח העלו השבוע את הסברה כי האלמוני שהטריד את שלום בטלפון, ושלה לו את המכתב האנונימי שהשמיץ את אשתו בצורה מכוערת, אינו אלא פינחס, שהתכונן לסכסך בין בני הזוג, שזה עתה נישאו. הם טוענים בתוקף כי האלמוני, שהטריד את מנוחתו של שלום, הוא אשר שם קץ לחייו.

אחיו של דבי אינם נמנעים מלהאשים גם את אשתו במות אחיהם, טוענים כי אינה נקיה מאשמה. טענה זו נראית באור שונה לחלוטין, בהתחשב ביחסים ששררו בין ברטה ובני משפחתו של המנוח.

ברטה נמנעה אומנם מלהביע דעה על הוריו ואחיו של בעלה המנוח, סיפרה לעומת זאת כי שלום נטר איבה לבני משפחתה, לא חסך מהם ביטויים מעליבים.

עוד יותר תמוהה העובדה שברטה הסתגרה השבוע בבית הוריה, נמנעה מבקור חמיה, כפי שמחייב הנהוג. מכאן ניתן, אולי, להסיק כי היחסים בינה ובין משפחת בעלה המנוח לא היו לבביים במיוחד, ועל רקע זה אפשר להבין מדוע מיהרה המשפחה השכולה להטיל על האלמנה אשמה כה חמורה.

★ ★ ★

שתי גירסות דומות

ברטה היא אזוי היחידה שאין לה את מי להאשים כמות בעלה. היא ניסתה השבוע להפריח את טענותיו של גיסה, הסבירה כי אין לה כל סיבה לחשוד בפינחס צבאח. הוא ידד טוב שלנו", הסבירה היא, "ואינני יכולה להעלות על הדעת שהוא רצח את שלום. לא היתה לו שום סיבה לעשות את זה".

היא סיפרה כי הכירה את פינחס בזמן שעבדה איתו בבית-החרושת וישה בבני-ברק, זמן רב לפני שהכירה את בעלה. היא הוסיפה לספר, כי במשך הזמן שררו בין השניים יחסים תקינים. "אינני מאמינה שהוא היה מעוניין לסכסך בינינו", טענה כשהיא ממררת בכבי.

גירסתו של החשוד עצמו תואמת את גירסתה של ברטה דבי. הסביר הוא בבית-המשפט: "מעולם לא ניסיתי לסכסך בין שלום ואשתו. עד יום מותו היה המנוח ידידי הטוב ביותר". הוא סיפר לשופט כי סלים הכיר את ברטה דרכו, וכי הוא שימש כעד בטקס הנישואין של בני הזוג דבי. לחוקריו של צבאח היתה גירסה שונה במקצת. הם הסתמכו על העדות שמסרה משפחתו של המנוח, טענו כי יש



השוד ברצה (ימין) וזלש
"הוא היה ידידי הטוב"

מקומות בצחארו, העמיד את חוקרי המשטרה בפני מבוי סתום, שספק אם יעלה בידם לצאת ממנו.

★ ★ ★
שיטת המעצרים

הקירה בפרשת רצח, מטבעה, מסוכנת יותר מכל חקירה אחרת. כי הרצח עשוי לחזור על מעשה הפשע רק לעיתים נדירות, דבר שאינו מאפשר לחוקרים להתחקות אחרי שיטות הביצוע ודרכי הפעולה.

זהו קושי אובייקטיבי, שבו נתקל כל חוקר העוסק בפיענוח תעלומת רצח.

מאידך עשתה המשטרה כמה משגים חמורים, שלא הוסיפו הרבה ליוקרתה. כל הפשעים החמורים שבוצעו בזמן האחרון זכו מצד המשטרה לטיפול אחיד ושיגורתי. עוד לפני שבדקו את הרקע והנסיבות, ביצעו אנשי המשטרה, כמעט בכל המקרים, מעצרים מידיים, לא הצליחו להביא נגד החשודים ראיות העשויות להרשיעם בדיון, נאלצו לשחרר אותם, ברוב המקרים אף ללא ערבות.

כך קרה בפרשת שריף שאנסי, שנשארה עד היום בגדר תעלומה מסתורית. לטיפול דומה זכתה גם התעלומה של מפצחי הקופות ושוודי היהלומים. המשטרה עצרה כמה חשודים, נאלצה אחרי-כך לשחררם.

לפי שעה נראה שגם חקירת הרצח ברעל עכברים (העולם הזה 1438) נכנסה למבוי חסר מוצא, אם כי בידי המשטרה נמצאת חשודה, הטוענת בתוקף כי היא חפה מפשע.

לפי כל הסימנים עשויה חקירת הרצח בפרדסיץ להסתיים בצורה דומה.